

1735.

1. Lengnich, Christoph : De Palatinum confederationibus.
2. Willenberg, Samuel Fredericus : De obligatione ad locum electionis.

1737.

1. Willenberg, Samuel Fredericus : De excessibus et processibus clericorum. 2 Sumpt 1737 et 1740

1740

1. Kalmus, Jo. Adamus : De religione medici

1752.

1. Krausius, Georgius Fredericus : De excentrica pronasus inter-pretatione
2. Krausius, Georgius Fredericus : De officio iudicis, si observantia legis sit dubia.

1757.

1. Pauli, Martinus Gottlieb : De medicis erudendaeseritis in proceribus.

1758

1. Pauli, Martinus Gottlieb : De legitimatione per rescriptum principis

1757.

1. Panti, Martinus Gollub: Utrum ei, qui sub tutela visorati,
hodie sui sint an aliorum juris homines?

1758.

1616 Panti, Martinus Gollub: De incongrua praesi doctrinae
juris Romani de restitutione in integrum in capite metus
et doli. 2 exempl.

1764.

1. Panti, Martinus Gollub: De jure representationis ejusque
in Germania origine et progressu.

1762

1. Panti, Martinus Gollub: De executoribus ultimarum volun-
tatum.

1763.

1. Panti, Martinus Gollub: De lege commissoria

1765

1. Grubler, Samuel: De jure Calvenis in doctrina de contracti-
bus in legibus Romanis commentatio

1768

1. Gralath, David : De officiis Caesi circa injurias observan-
dis

1771.

1. Gralath, David : De causis post mortem mortuam
[Von Saden nach todter Hand].

1772.

1. Gralath, David : De solemnitatibus testamentorum ceter-
nis

1780.

1. Gralath, David : De privilegiis peregrinorum forensi, quod
Germanice de Gastrecht vocatur.

1784.

1. Gralath, David : De commodis et juribus, quae sicut
et conditio civitatum maritimarum naturalis, et
commerciorum in iisdem exercentur, iusta legunt.

2. Haussius, Conradus Volant : De iure iurando.

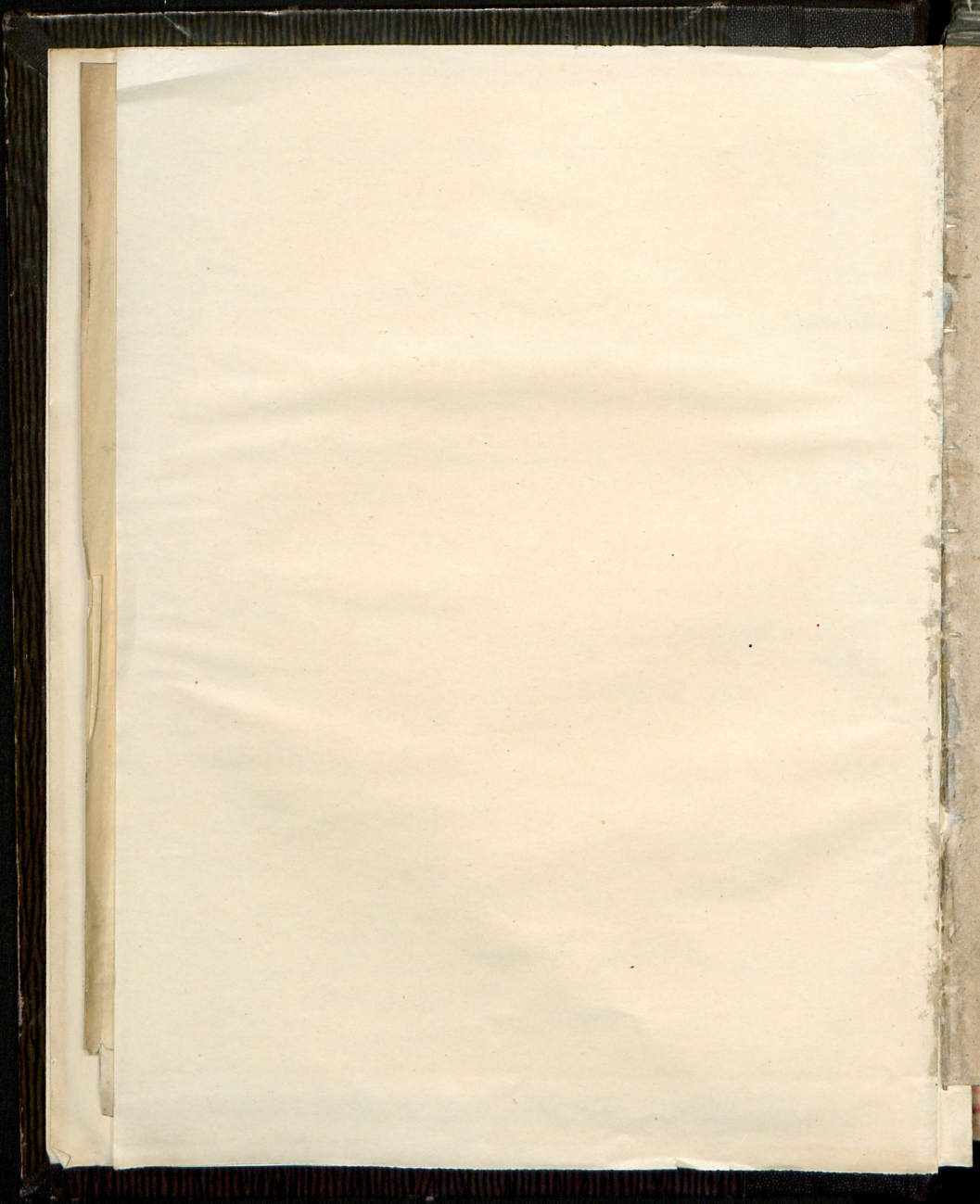
1771
1772
1773
1774
1775
1776
1777
1778
1779
1780
1781

[Faint, illegible handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

Gustav Ranke,
2. 11. 1890.

[Schluss fehlt!]

27.
5

Q. D. B. V.
DE

RELIGIONE
MEDICI

1740/1.

PRAESIDE

JO. ADAMO KVLMO

MEDICINÆ D. PHYSICO ORD. MEDIC. ET PHIL.

NAT. IN ILLVSTRI GYMN. GEDAN. ACADEM.

PROFESSORE PVBL. ACADEM. IMP. NATVR.

CVRIOS. ET SOCIET. REG. SCIENTIAR.

BEROLINENS. SODALE

IN AVDITORIO MAXIMO

ANNO MDCCLX. IPSIS CAL. SEPTEMBR.

HORIS CONSVETIS

DISPVTABIT

AVTOR ET RESPONDENS

CHRISTIANVS SENDEL, ELBING.

ALVMN. VOEGEDING.

GEDANI,

TYPIS THOMÆ JOHANNIS SCHREIBERI, SENATVS

ET ATHENÆI TYPOGRAPHI.

R. BILLIGIONE
MEDICUS

IO. ADAM. KYLMO
MEDICUS

PHYSICUS

PHYSICUS

PHYSICUS

INCLVTAE
REIPVBLICAE ELBINGENSIS
SENATVI,
ILLVSTRI
BVRGGRAVIOREGIO,
PER-MAGNIFICIS, GENEROSIS,
MAXIME STRENVIS
PRAESIDI,
PRAECONSVLIBVS,
MAGNIFICIS, GENEROSIS, AM-
PLISSIMIS, CONSVLTISSIMIS
CONSVLIBVS,
PATRIAE PATRIBVS,
MAECENATIBVS SVIS
MAXIMOPERE COLENDIS, SVSPICIENDIS

HOCCE,
QVICQVID EST SPECIMINIS PVBLICI,
RELIGIONEM MEDICI DEFENDENTIS,
RELIGIONIS SVAE PIETATISQVE

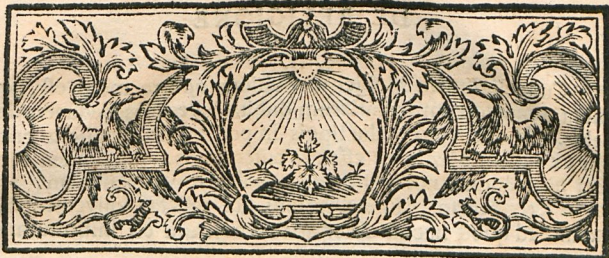
IN
EOS
MONVMENTVM
PONIT, CONSECRAT, DICAT

TANTORVM NOMINVM

CVLTOR OBSEQVIOSISSIMVS

CHRISTIANVS SENDEL.

DE
RELIGIONE MEDICI
DISSERTATIO.

§. I.

Religionem Medici nullam esse qui asseruerunt, aut, quod eodem re-
dit, pessimam infimularunt, Atheorum quorundam, aliquando & mere practico-
rum, plerumque falso Atheismi accusatorum aut tantum mechanicorum Medicorum
exemplis inducti illud egerunt. Dege-
nerum vero Medicinæ cultorum DEum
& doctrina & vita negantium malitia ni-

hil ipsi scientiæ adsperserit maculæ; & argumentum à falso su-
spectis desumptum, ne ipsis quidem, multo minus arti quicquam
obtrudet ignominia. Mechanisimum autem porius ad
DEum adducere, quam ab eodem abducere, extra dubium jam
est positum.

Confer. Celeb. Eliæ Frider. Heisteri Apologia pro Medicis.

A

§. II.

§. II.

Cui religionem Medici in dubium vocare mens est, ex essentia medicarum scientiarum dubitationes suas deducere debet. Hujus vero deductionis impossibilitas manifesta erit, ubi ex eadem Medicinæ essentia cuicerimus, religionem Medici non tantum non posse vocari nullam, vel pessimam, sed in se satis bonam, immo rationi sibi relicta convenientissimam. Id quod hac in dissertatione nostrum est institutum.

§. III.

Genuina autem hic religionis notio præmittenda est. Eum *religiosum* profiteamur, qui DEum perfectionibus gaudere maximis cognoscit, atque hac cognitione allicitus pie vitam suam instituit. *Religio* itaque est pietas erga DEum agniti observata.

§. IV.

Atque exinde quid sibi velit *Medici religio* colligitur. Est scilicet hæc pietas à Medico erga DEum ab ipso agniti observanda.

§. V.

Vti autem omnis religio duabus nititur partibus: cognitione DEI diuinarumque perfectionum præmittenda; atque pietatis exercitio ex hac fluente (§. III): ita & religionem medici conficiet cognitio perfectionum diuinarum à medico acquirenda, & pietas ab eodem excolenda (§. IV).

§. VI.

Pro parte prima religionis medicæ stabilienda, quid sit Medicus, quidue scientiæ medicæ ambitu suo complectantur, nobis erit euoluendum.

§. VII.

Medicus definitur nobis cum Schreiberno in elementis Medicinæ Physico-Mathematicis, quod sit is, qui gaudet scientia dirigendi vires corporis humani ad sanitatem.

§. VIII.

§. VIII.

Corpus humanum vel sanum est, vel ægrum: adeoque directio virium corporis humani vel versabitur circa corpus sanum vel ægrum, huic sanitatem restituendi ergo, illi servandi causa.

§. IX.

Medicinam itaque in duas distribuunt partes, alteram *Hygienem*, quæ docet corporis humani sani vires ad præsentem sanitatem seruandam dirigere; alteram *Therapeuticam*, quæ vires corporis humani ægri ad sanitatem amissam recipiendam dirigendi præcepta dat.

§. X.

Hygiene *Physiologiam* requirit cognitam, utpote scientiam eorum omnium, quæ per corpus humanum sanum, adsumta & applicata possibilia sunt.

§. XI.

Physiologia pro enarrandis per corpus humanum possibilibus *Anatomiam*, scientiam structuræ, situs, figuræ, operationum atque vsus partium corporis humani; pro euoluendis per adsumta & applicata possibilibus *Dieteticam*, scientiam facultatum esculentorum potulentorumque, & *Physicæ* partes, quæ præbent eorum scientiam, quæ per corpora sanitati proficua possibilia sunt, supponit, utpote *Cosmologiam Specialem* quæ de corporibus mundi totalibus agit; *Meteorologiam*, quæ atmosphæræ, eorumque, quæ in atmosphæra generantur, scientiam præstat; *Hydrologiam*, quæ aquarum proprietates explicat, & *Physiologiam generalem*, quæ corporis animati cuiuscunque attributa docet.

§. XII.

Hygienes officium est conservare sanitatem (§. IX.): quod cum fieri nequeat sine esculentis potulentisque adsumtis, & absque aëris, cœli, ventorumque &c. rite temperatorum vsu: altera palam est ratio supponendarum in Hygiene Diæticæ & Physicæ partium nominatarum (§. XI).

§. XIII.

DE RELIGIONE

4

§. XIII.

Quia corporis in fanitate conseruandi interiora perspicere non datur, per exteriora saltem signa ea eruere nobis licebit. Requiritur itaque in Hygiene signorum sanitatis conseruandæ scientia, quæ *Semeiotes Hygienes* nomine venit.

§. XIV.

Therapeutica, altera Medicinæ pars (§.IX.), principia postulat à *Pathologia* modum docente, quo determinatus gradus virium corporis humani consentientium per corpus humanum, siue sanum siue agrum, adsumta quæcunque atque applicata tolli queat & sic potius quam aliter.

§. XV.

Ex Pathologiæ definitione (§. XIV.) patet, illam & Physiologiam (§.X), & quas Physiologia postulat scientias (§.XI.) requirere perfectas.

§. XVI.

Therapeutica sub se complectitur *Methodum medendi*, seu doctrinam ex morbo præsentè indicantium.

Indicans est, quod rationem sufficientem indicati in se continet; *indicatum* autem dicitur id, quod in ægro corpore mutari debet, vt redeat fanitas. E. g. Ventriculi cruditis acida est *indicans*, hujus *remotio* indicatum.

§. XVII.

Indicati non datur locus, nisi mutatione in ægro corpore producta (§.XVI. Schol.) Quæ, cum arte fieri debet, ad eam absoluendam requiruntur instrumenta; & hæc, si ingesta corpori ad agendum ipsa corporis afflicti vi opus habent, *medicamenta*; si autem externe applicata ad agendum vi à vi corporis ægri diuersa egent, *auxilia manualia siue chirurgica* audiunt.

§. XVIII.

Atque ita *Methodus medendi* postulat scientiam facultatum

tatum medicamentorum, *Materiem medicam*. Materie vero medica rite instructus non est, nisi qui *Zoologia*, scientia animalium, *Oryctologia*, scientia fossilium, & hic inprimis *Mine-ralogia*, quæ salium, sulphurum metallorumque euoluit natu-ram, porro *Phytologia*, vegetabilium scientia, ejusque parti-bus primariis *Botanologia*, herbarum, & *Dendrologia*, arbo-rum & fruticum scientia imbutus est.

§. XIX.

Scientia mutationem producendi in corpore ægro medi-camentis, dici possit *Praxis Medica*; illa vero scientia, quæ auxiliis manualibus externis ægrum corpus mutare docet, *Chi-rurgia* appellatur.

§. XX.

Quoniam materies medica est scientia facultatum medica-mentorum (§. XVIII.); simplicium autem medicamentorum præparationis, præparatorumque ad effectum quendam produ-cendum necessariæ combinationis scientia dicitur *Pharmaceu-tica*: patet, Pharmaceuticæ cognitionem in materiem medicam influere.

§. XXI.

Medicamentis pro gradu vis corporis afflicti agentibus (§. XVII.), in *Therapeutica* scientia signorum gradus vis cor-poris ægroti, siue *Semeiotica Therapeutica*, locum nanciscetur.

§. XXII.

Esculenta & potulenta, itemque reliqua corpori applicata, sapius loco medicamentorum esse possunt; Medicamentorum vero rationem habere debet *Therapeutica* (§. XVII.): manife-stum ergo iterum euadit, *Dieteticæ* (§. XI.) & *Physicæ* partium §. cit. nominatarum notitiam in *Therapeutica* postulari.

§. XXIII.

Ita euolutis Medicinæ scientiis novimus, quæ perscru-
tanda

anda incumbant Medico. Atque hæc quidem omnia nobis in posterum *serierum medicarum* nomine venient.

Series enim dicitur plurium quomodocunque connexorum complexus. Plura vero connexa in scientiis medicis vtique dari, qui præcedentia perspexit, lubentissime largitur.

§. XXIV.

In has series medicas qui rite inquirat Medicus, de DEO sentire perfectiones maximas bene poterit. Id quod jam demonstratum dabimus.

§. XXV.

De existentia DEI ante omnia euincenda solliciti, philosophicum principium: Nihil est sine ratione sufficiente, vt euidētissimum, supponimus.

Omnis enim Medicus debet esse philosophus & gaudere scientia, adeoque habitu demonstrandi. Qui vero demonstrat veritates, dicitur philosophus. Hinc circa existentiam rerum euincendam principio actualitatis philosophico, tanquam lemmate quodam, iure vtitur.

XXVI.

Ratio dicitur id, vnde potest cognosci, cur sit alterum. *Sufficiens* illa vocatur, quando quicquid per eam in re præsentī deducendum est inde cognosci potest.

Ex conditione quæsitī sufficientiæ rationis æstimatur. Si subsistere in eo velim, quod a nemine in dubium vocatur, etiamsi ejus ratio aliunde adhuc peti possit; sufficet ratio in causa immediate, aut mediate præcedenti reperta. Si vero illa ratio a quopiam in dubium vocetur, aut id quaeratur, quod nullam præter se sui rationem agnoscat: tunc prior illa nondum sufficit; sed, vt quæsitō satisfiat, id est euoluendum, in quo tandem, acquiescendum est.

§. XXVII.

Existere dicitur id, quod aptum est vel ad agendum vel ad

ad patiendum (per def.). Jam vero in medicina vires corporis humani ad sanitatem dirigendæ directionem patiuntur, & instrumenta, quibus ea directio perficitur agunt, teste experientia. Vires autem dirigendæ & instrumenta directoria ipsas series medicas faciunt (§. XXIII.). Largitur itaque Medicus seriebus suis existentiam.

Quia omnis demonstratio existentie DEI diuinarumque perfectionum a Medico absoluenda præcipue ipsi superstruitur corporum existentie, lubuit hic admonuisse, Medicum non esse *idealistam*.

§. XXVIII.

Cum nihil sit sine ratione sufficiente (§. XXV.): serierum suarum existentie rationem sufficientem dari debere, affirmat Medicus.

§. XXIX.

Hanc serierum suarum existentie rationem quærit Medicus vel in ipsis suis seriebus, vel in seriebus mundi aliis, vel & in ente quodam alio ab omnibus his diuerso.

§. XXX.

Rationem existentie suæ in se habere est per possibilitatem ad actualitatem determinari; rationem existentie alius in se habere est determinare actualitatem alius, & rationem existentie suæ habere in alio est ab alio actualitatem suam habere determinatam.

§. XXXI.

Cujus existentia infert impossibilitatem non-existentiæ, illud *neccessario existere* dicitur. E contrario illud *contingenter existit*, cujus existentia non-existentiæ aut alius existendi modi possibilitatem admittit.

§. XXXII.

Quoniam quicquid existentia sua impossibilitatem non-existentiæ inuoluit, necessario existit (§. XXXI.); & illud, quod per possibilitatem suam ad actualitatem determinatur, rationem
sui

fui in se habet (§. XXX.): existentia autem sua impossibilitatem non-existentiæ inferre, & per possibilitatem ad actualitatem determinari, quod quivis videt, æquipollentia sunt: patet, quicquid rationem sui in se habet, id necessario existere debere.

Quod vero contingenter existit, possibilitatem non-existentiæ admittit (§. XXXI.), aut, quod eodem redit, non à se, sed ab alio existentiam habet determinatam, adeoque rationem existentis sui in alio habet positam (§. XXX.).

§. XXXIII.

In seriebus medicis nullum est individuum, quod non-existentiæ impossibilitatem arguat, imo quod non aperte eius possibilitatem commonstret. Corpus humanum, circa quod versatur directio medica, aliquod ante tempus non fuit, post aliquod non erit. Actio medicamenti in corpore, vti ipsum medicamentum, oritur & definit, & sic in ceteris (per exp.). Nec determinatus individuorum medicorum existendi modus alius existendi modi possibilitatem respuit. Corporis humani vivi status quot modis & quam sæpe non variatur? Singulis momentis aliud quoddam corpus, alio scilicet modo determinatum, observamus. Idem de medicamento, quod aliam ante ingestionem in corpus partium dispositionem, aliam in ipso corpore ægroto obtinet, asseri potest; Idem & de reliquis corporibus, sive objectis medicis, valet (per exp.).

§. XXXIV.

Quoniam in seriebus medicis nullum est individuum, quod non-existentiæ, & alius existendi modi possibilitatem neget (§. XXXIII.): eadem non necessario sed contingenter tantum existunt (§. XXXI.).

§. XXXV.

Ens, quod non necessario sed contingenter tantum existit, rationem sui non habet in se, sed in alio (§. XXXII.): series itaque

itaque medica rationem sui non habent in se, sed in alio (§. XXXIV.).

§. XXXVI.

Serierum medicarum utique ratio quædam quærenda est in reliquis mundi seriebus: & vice versa, serierum mundi reliquarum ratio quædam etiam inuenitur in seriebus medicis. Et in hoc consistit *nexus*, qui uti ubique, ita & inter medicas & ceteras mundi series suffragio experientie suum tuetur locum.

Victus & amictus sunt objecta medica. Faciunt enim ad conseruandam sanitatem. Existentie vero victus & amictus nostri ratio est quædam, uti in rebus ex quibus præparatur & conficitur, ita in illis, qui eundem præparant & conficiunt. In agricultura igitur, & opificiis, iisque, qui his operam nauant suam, ratio quædam sanitatis conseruandæ inuenitur. Quod & de aliis mundi seriebus facile est perspectu. E contrario & series medicæ rationem quandam existentie serierum mundi reliquarum in se positam habent. Victus quippe & amictus agricolis, opificibus, sanitatem dum conseruant, utique & agriculturæ & opificiorum, rationem quandam in se habent.

§. XXXVII.

Attamen hæc ratio nobis in præsentia non sufficit, qui quarimus rationem inueniendam in ente, quod aliunde præter se sui rationem non reperit. Videamus, utrum hæc reperiri possit in seriebus reliquis mundi, à medicis seriebus diuersis.

§. XXXVIII.

Ob paritatem rationis corporum, easdem, quas Medicus suis tribuit corporibus affectiones, etiam reliquis, quæ series suas non ingrediuntur, adseribet. Jam vero determinatus horum existendi modus continuo variatur, imo & incipiunt & desinunt (§. XXXIII): corporum itaque reliquorum modus determinatus existendi etiam variabitur, imo orientur hæc & interibunt iudice Medico.

B

§. XXXIX.

§. XXXIX.

Animam Medicus in corpore morbis affecto, & suæ curæ submisso, pro conditione morbi, vel orientis, vel crescentis, vel decrefcentis, varias subinde mutationes pati, & modo tristem dolori succumbere, modo latam spe lactari, experientia docetur. Et quoniam singulas animas, quarum corporum salutem præficitur, dictis in circumstantiis, eodem modo comparatas animadvertit: animas omnes per naturam suam mutationibus subesse, adeoque determinato suo existendi modo alium quendam minime excludere, colligit Medicus.

§. XL.

Et animas brutorum continuo mutationibus sensitivis obnoxias esse, per signa, quæ edunt, infert. Itaque illarum determinatus existendi modus alium quendam haud respuit.

§. XLI.

Cum ergo nec corporum, quæ series a medicis seriebus diuersas componunt, nec animarum quarumcunque existentia, & determinatus existendi modus, impossibilitatem non-existentiæ, vel alius existendi modi arguant (§. XXXVIII. XXXIX. & XL.): corpora æque, ac animas non necessario, sed contingenter existere, sibi persuadet Medicus (§. XXXI.).

§. XLII.

Quoniam vero contingenter, non necessario, existunt corpora & animæ serierum mundi reliquarum (§. XLI.): rationem sui non in se, sed in alio inuenient (§. XXXII.).

§. XLIII.

Præter corpora & animas nihil est, quod faciat series mundi reliquas a medicis seriebus diuersas; & hæc quidem, corpora & animæ, non habent rationem sui in se (§. XLII.): licet itaque hæc series mundi reliquæ quendam serierum medicarum rationem in se habeant (§. XXXVI.): illa tamen nobis non est sufficiens (§. XXXVII. Schol.)

§. XLIV.

§. XLIV.

Cum itaque series medica sui rationem in se non habeant (§. XXXV.), nec in mundo reliquo inueniant sufficientem (§. XLIII.); attamen ratio ipsarum existentia dari debeat (§. XXVIII): à seriebus medicis, immo a toto mundo diuersum ens habeatur, necesse est, quod & sui & earum in se rationem contineat (§. XXIX. XXXVII).

§. XLV.

Quia autem & reliquæ mundi series rationem sui in se non habent (§. XLII. & XLIII); nec in seriebus medicis, aliunde rationem sui petentibus, (§. XXXVII): illæ ipsæ series mundi reliqui in eodem ente, a seriebus medicis & se ipsis diuerso, rationem sui habebunt sufficientem (§. XXV.)

§. XLVI.

Ens a mundo diuersum, quod & sui & ceterorum rationem sufficientem in se continet, appellatur *DEVS*.

§. XLVII.

Cognoscit Medicus dari debere ens, a seriebus medicis; immo à toto mundo diuersum, quod & sui & serierum medicarum, immo totius mundi in se contineat rationem (§. XLIV. XLV). Ens vero à mundo diuersum, quod & sui & ceterorum rationem sufficientem in se continet, vocatur *DEVS* (§. XLVI). Medicus itaque *DEI* existentiam potest demonstrare.

§. XLVIII.

In *DEO* datur ratio sufficiens existentia serierum Medicis scientiam constituentium (§. XLVI. XLIV). Inclinauit itaque *DEUS* ad hæc serie existentia donandas. Nulla vero inclinatio sine motiuo (per exp.). Ergo & in *DEO* adfuerit motiuum dictæ inclinationis, manifestum est.

§. XLIX.

Cum inclinationis cujuscunque motuum bonum sit representatum (per exp.), & in DEO adfuerit motuum inclinationis in series medicas producendas (§. XLVIII.); hæc vero series medicæ in complexu suo totum quoddam fiant; inclinatio autem in totum aliquod, ex nihilo producendum, non excitari possit, nisi sigillatim representata partium quarumcunque, earumque minimarum bonitate; partium vero singularum & minimarum in toto representatio, cognitio apelletur distincta, & distinctissima: evidens est, DEum non produxisse series medicas, nisi ob distincte, immo distinctissime representatam earum bonitatem.

§. L.

Intellectus est facultas distincte perspicendi possible.

§. LI.

Necessum arbitratur Medicus, distincte, immo distinctissime perspexisse DEum bonitatem serierum medicarum (§. XLIX). Facultatem distincte perspicendi possible vocant intellectum (§. L). Demonstratum itaque tenet veritatem Medicus, DEum intellectu præditum esse.

§. LII.

Series medicæ connexæ sunt cum omnibus aliis mundi seriis (§. XXXVI). Bonitas igitur harum serierum medicarum determinabitur per omnes alias series mundanas, & harum omnium bonitatem determinabit ipsa medicarum serierum bonitas. Itaque in determinando existentiam serierum medicarum, uti ipsarum, ita & reliquarum serierum cum his connexarum bonitas distincte representata; & in determinando existentiam serierum mundi reliquarum, uti ipsarum, ita & serierum medicarum cum his connexarum bonitas distincte representata, motuum inclinationis ad productionem utrarumque fuisse certo colligit Medicus (§. XLIX): & cum complexu serierum medicarum & ceterarum omnium existentium ipse mundus aspectabilis totus constituatur (per def. mundi asp.):

asp.): sequitur totius mundi bonitatem distincte sibi repraesentare DEum, adeoque intellectum ejus versari circa quaecunque aspectabilia.

§. LIII.

Quoniam & series medicae & series mundi reliquae contingentiter existunt (§. XXXIV. XLI); contingentium vero determinatus existendi modus alius existendi modi possibilitatem admittit (§. XXXI): innumeræ adhuc aliae series, uti medicae, ita & ab his diuersæ mundanae possibiles sunt. Quibus cum aspectabiles series medicae & mundi reliquae praelatae sint: repraesentata praesentia aspectabilium, praeter reliquis omnibus possibilibus, motuum hujus praelationis fuerit, necesse est. Atque hæc dum inuoluit omnium, & medicarum & ceterarum serierum, determinationum aliarum possibilium repraesentationem distinctissimam: intellectus DEI sibi omnia distinctissime repraesentabit possibilia.

§. LIV.

Ens, quod sui & ceterorum rationem sufficientem in se continet, est necessarium (§. XXXII); necessarium autem non potest non unice tantum existere modo (§. XXXI): omnem itaque & successionem respiciet. Ens hoc, quod sui, & ceterorum rationem sufficientem in se continet, cum sit DEus (§. XLVI), omnis ab ipso successio exulare debet. Hæc vero successionis negatio hanc ob rem & in intellectu diuino locum habere debet; consequenter hic omnia non nisi simul perlustrabit.

§. LV.

Intellectus perfectio aestimatur primo ex multitudine rerum distincte repraesentatarum; secundo ex adaequatione distinctae repraesentationis; tertio ex paucitate temporis, quae impenditur repraesentationis actui. *Perfectissimus* itaque *intellectus* ille erit, qui omnium possibilium distinctissima & simultanea gaudet repraesentatione.

§. LVI.

DEus ex mente Medici & aspectabilia, & nude possibilia,
B 3 ideoque

ideoque omnia possibilis distinctissime sibi repræsentat (§. LII. LIII); atque illud quidem simul (§. LIV): intellectus autem ille, qui omnia possibilis distinctissime, simul perspicit, est perfectissimus (§. LV). DEus itaque, ex mente medici, perfectissimo fruitur intellectu.

Hic vtique conferatur *Ill. Wolffii* Specimen Physicæ ad Theologiam applicatæ, vbi pro immensitate intellectus diuinæ aliquo modo adumbranda, quoad ejus a vobis fieri potest, peruestigare jubet 1. multitudinem partium mundi majorum, minorum & minimarum, 2. vastum illud spatium a mundo nostro repletum, vt & non minus stupenda illa spatia, quæ reliquis mundis possibilibus inservire possent; 3. mutationes omnes se inuicem subsequentes; 4. innumeras varietates serierum contingentium in systemata redactarum omnium; 5. infinitarum serierum copiam infinitam a mathematicis consideratam. His perlustratis, & cum iis, quæ finiti intellectus sibi repræsentant, collatis, aliquatenus de immensitate diuini intellectus distinctas notiones natos nos esse, promittit *Wolffius*.

§. LVII.

Series medicas, omnia reliqua aspectabilia, imo & possibilis DEus sibi distinctissime repræsentat (§. LII. LIII.). Nouerit itaque an, quando & cur, cum in seriebus medicis, tum reliquis aspectabilibus possibilis fieri possint actualia, immo actu existentium penetrabilia ipsi erunt apertissima.

§. LVIII.

Qui nouit distinctissime omnia possibilis, an, quando & cur fieri possint actualia; & perspicit eodem modo omnia actu existentia, ille est *omniscius*.

§. LIX.

Collatis inter se §. §. LVII. & LVIII. in aprico erit, Medicum de DEO omniscientiam prædicare.

§. LX.

§. LX.

Voluntas est inclinatio ad objectum, orta ex distincta boni repræsentatione.

§. LXI.

Largitur DEO Medicus inclinationem ad series medicas, ex ferierum harum bonitate distincte repræsentata ortam (§. XLVIII. XLIX). *Voluntas* vero est inclinatio ad objectum, orta ex distincta boni repræsentatione (§. LX). DEO itaque Medicus asserit voluntatem.

§. LXII.

Quia DEus ex omnibus seriebus medicis possibilibus aspectabiles, ob præstantiam earundem, elegit (§. LIII): necesse est, ipsius voluntatem esse liberam, quippe quæ semper fertur in optimum distincte repræsentatum (per def. vol. lib.)

§. LXIII.

In seriebus medicis non deprehenduntur nisi bona, tum, quæ perfectiones supremi Numinis manifestant, quod aliquatenus jam probatum dedimus, & adhuc pluribus dabimus, tum, quæ hominis & suas sibi inuicem perfectiones promouent. Id quod & prædicare de reliquis mundi aspectabilibus ob connexionem (§. XXXVI) medicus non dubitat. Quæ omnia, dum ad actum perduxit DEus, & voluit antea, adeo, vt per hoc pateat, DEum omnia bona velle, quæ in nexum hunc mundanum redigi potuerunt. Quoniam vero & in possibilium numero bona esse, ab intellectu diuino distincte repræsentata, non negat Medicus, & quæcunque bonitatis repræsentatio est motuum voluntatis (per exp.): sequitur, vt iudicet, DEum omnia bona velle.

§. LXIV.

Non omnia tamen bona ad actum perduxit DEus, sed tantum aspectabilia, ob ipsorum præstantiam. Itaque non æquo in omne bonum fertur modo, sed præstantius minus præstanti & optimum reliquis præfert. Et inter aspectabilia non æquali nisu apperit omnia. Quia enim horum singula diuersæ sunt bonitatis (per exper.);

exper.) : DEus vero hanc sibi distinctissime representat (§. XLIX): inde & gradus bonitatis cujuscunque distinctissime a se inuicem dignoscet. Jam cum, pro gradu bonitatis distinctissime representato, & motuum volendi crescat decrescatque, in vnum nitetur vehementius, quam quidem in alterum. Quod quoniam est bona pro exacta bonitatis mensura velle: DEus omne bonum pro exacta bonitatis mensura vult.

§. LXV.

Dum series suas Medicus perlustrat, easque cum iis confert, quas Medici olim jam deprehenderunt, nihil in natura earum, quoad rerum genesis, mutatum ad hoc tempus esse cognoscit. Idem remedium, quod multis abhinc annis sanitatem agro corpori attulit, positus omnibus circumstantiis iisdem, alii corpori morbofo & hodie est salubre. Eadem terra & aeris compositio, quæ ad plantas producendas semper requirebatur, & requiritur adhuc: nec vlla adest ratio, vnde in posterum hanc naturæ morem mutatum iri sibi persuadere possit Medicus. DEVS vero harum serierum auctor est (§. XLVI). DEI itaque actus volendi nunquam sibi repugnat. Nec mirum, DEVS enim vult bonum distinctissime cognitum; tale vero bonum semper manet bonum, ideoque etiam motuum æquiuolens volendi. Semper igitur, quod diximus, secum consentiet divina voluntas.

§. LXVI.

Voluntatis perfectio æstimatur ex multitudine bonorum expetitorum, ex gradu appetitus attemperato ad gradum bonitatis rei, & ex constantia voluntatis: Vt itaque *voluntas sit perfectissima*, requiritur, vt feratur in omne bonum, pro exacta bonitatis mensura, ideoque vt inter plura, quæ vt omnia existant, ratio non suppetit, præstantius ceteris, seu optimum præferat, denique semper sibi vt sit consentanea.

§. LXVII.

Medicus perspicit, DEVM velle omnia bona (§. LXIII.)
pro

pro exacta bonitatis mensura, ideoque optima quæque (§. LXIV), & quidem ita, vt actus volendi omnes semper sibi consentiant (§. LXV). Quæ cum sint requisita perfectissimæ voluntatis (§. LXVI), palam est, Medicum DEO asserere voluntatem perfectissimam.

§. LXVIII.

Spiritus est substantia intellectu & voluntate prædita: & *spiritus perfectissimus*, est substantia perfectissimo intellectu & perfectissima voluntate conspicua.

§. LXIX.

Quoniam DEO concedit intellectum (§. LI.) & voluntatem (§. LXI.) Medicus; illa autem substantia, cui comperit intellectus & voluntas, est spiritus (§. LXVIII): DEUM ipse pro spiritu agnoscit.

Porro, cum DEI intellectum perfectissimum (§. LVI.) & voluntatem esse perfectissimam (§. LXVII.) nouit; & ille spiritus sit perfectissimus, qui vtraque proprietate gaudet perfectissima (§. LXVIII): DEUM & esse spiritum perfectissimum colligit.

§. LXX.

Series medicæ sunt ad actum perductæ, quod experimur: & quia in DEO ratio ipsarum existentia continetur (§. XLVI.) DEUS ipsas ad actum perduxerit, adeoque & ad actum perducere potuerit, necesse est.

§. LXXI.

Potentia dicitur facultas perducendi ad existentiam possibile.

§. LXXII.

DEUS ad actum perduxit series medicas, adeoque eas ad actum perducere potuit (§. LXX); facultate vero possibile perducendi ad existentiam absoluitur potentia (§. LXXI): itaque obuia series medicæ ipsi Medico ob oculos ponunt DEI potentiam.

C

§. LXXIII.

§. LXXIII.

Propter nexum, quem habent series medicæ cum reliquis mundi seriebus, superius (§. XXXVI.) adstructum, has medicas series ad actum non perduxisset DEus, nisi & reliquas mundanas existentia donasset. Perductæ hæ sunt ad existentiam series medicæ, cumque iisdem reliquæ mundum aspectabilem facientes, ob præstantiam earundem, præpossibilibus reliquis, a DEO agnitam. Largitus itaque & his esset actualitatem DEus, si æque præstantes fuissent. Aut si etiam præstantiores aspectabilibus deprehensi essent, in concedendo actum aspectabilibus prætulisset; consequenter & ad actum perducere potuisset. Complexus aspectabilium cum meris possibilibus omnia facit possibilia. Ergo DEus omnia possibilia potest ad existentiam perducere.

§. LXXIV.

Omnipotentia est facultas omnia possibilia perducendi ad existentiam.

§. LXXV.

DEO omnipotentiam vindicare Medicum, ex §. §. LXXIII. & LXXIV. collatis euentissimum est.

§. LXXVI.

In seriebus medicis obuiam veniunt nobis vbique & fines & media recte sibi inuicem subordinata. Et cum hæ series rationem sui agnoscant in DEO (§. XLVII): ipsum DEVM recte subordinasse media & fines sibi inuicem, liquet.

§. LXXVII.

Scientia media & fines sibi inuicem recte subordinandi est *sapientia*.

§. LXXVIII.

Finium, mediolorumque recte in seriebus suis subordinatorum existentiam DEO adseribit Medicus (§. LXXVI): DEO igitur ipsum & sapientiam tribuere manifestum est (§. LXXVII).

§. LXXIX.

§. LXXIX.

In seriebus medicis attentus ad omnia Medicus, finibus nihil excogitari posse melius, media finibus esse conuenientissima, eorumque subordinationem esse optimam certior evadit. Itaque nec quicquam deesse, quod faciat ad finem obtinendum, nec quicquam adesse, quod frustra hic locum habeat, animaduertit.

§. LXXX.

Quæ optimis finibus præstantissima media aptissime subordinat sapientia, illa est *summa & perfectissima*.

§. LXXXI.

Summa sapientia conuenientissimis adiumentis, rectissimos fines decentissima subordinatione consequi studet (§LXXX); hæc vero omnia in seriebus medicis vbique reperiuntur (§LXXIX): DEum itaque sapientissimum veneratur Medicus.

§. LXXXII.

Lippus, imo cæcus esset, qui non in seriebus medicis perfectiones inuenire, qui non rebus series medicas facientibus singulis suas competere perfectiones cernere posset. Has vero, quia rationem sui a DEO repetunt (§. XLVI.) ipsi acceptas referre debent.

§. LXXXIII.

Promitudo perfectiones conferendi salutatur *bonitas*.

§. XXXIV.

A DEO perfectiones seriebus medicis, singulisque harum indiuiduis collatas esse profectas affirmat Medicus (§.LXXXII): quapropter, cum in promitidine perfectiones conferendi consistat bonitas (§.LXXXIII), DEum & esse bonum fatetur.

§. LXXXV.

Quoniam nexus datur serierum medicarum cum reliquis mundi hujus aspectabilibus; adeoque & perfectiones harum

harum in illis, & illarum in his rationem quandam sui habent (§. XXXVI): perfectiones utique in vniuerso mundo collocatas videt medicus: nec vlla est ratio, cur non sibi persuadere possit, tot ipsi esse tributas, quot quidem capiendo ipse vniuersus mundus est.

§. LXXXVI.

Summa bonitas est promittitudo quascunque perfectiones conferendi rebus singulis, quarum illa sunt capaces.

§. LXXXVII.

Cum seriebus medicis, immo & vniuerso mundo, quascunque perfectiones, quibus suscipiendis pares erant, DEUS contulerit (§. LXXXII. LXXXV): summa in ipso suspicienda est bonitas (LXXXVI).

§. LXXXVIII.

DEUS perfectiones distribuit rebus, series medicas constituentibus, singulis (§. LXXXII): attamen haud eo etiam tempore, vbi in statu praui non est ratio sufficiens perfectionis dispensanda, hoc est, vbi non media & fines rite subordinari sibi inuicem possunt, siue vbi non sapienter bonitatem suam exercere DEO fas est.

§. LXXXIX.

Bonitas sapienter administrata illud ipsum est, quod dicimus *Iustitiam*.

§. XC.

Sapienter DEUM bonitatem suam exercere, fatetur Medicus (§. LXXXVIII.) quamobrem ipsum & iustitiam de DEO praedicare, extra dubitationis positum est aleam (§. LXXXIX).

§. XCI.

Non bonitatem tantum sed summam etiam; non sapientiam tantum, sed & eandem summam DEO adsignat Medicus (§. LXXXVII & LXXXI).

§. XCII.

Iustitia summa est bonitas summa, secundum leges summae sapientiae administrata.

§. XCIII.

illud ipsum est, quod strictius *pietatis* nomen sortitur & pro disciplinis diuersis aliam admittet determinationem.

§. XCIX.

Bifariam perfectiones diuinæ motiua harum actionum esse possunt, cum, quando imitationis existunt exemplaria, tum, quando sunt regulæ actionum absque imitationis studio suscipiendarum.

Imitatur Medicus DEum quando intuetur actiones diuinas, per attributa ipsius determinatas, iisque similes, quantum valet, edere annititur. Quando autem e perfectionibus diuinis tantum rationem agendi petit, siue iam imitari illas nequeat, siue id iam non agat: tunc sunt perfectiones diuinæ illi regulæ actionum. E. g. Iustus est medicus, dum imitatur actus iustitiæ diuinæ; vitur iustitia eadem pro regulâ, quando vindicem illam veretur, ideoque a scelere abstinet.

§. C.

Ad vtramque pietatis partem exercendam omnes deuiantur homines (per Phil. pract.). Ergo & Medici erit vtramque excolere.

§. CI.

De pietate medica commentaturi, mittamus pietatem vniuersalem, licet ab ipso haudquaquam negligendam, & specialem, Medicoque tantum propriam, saltem hic loci pertractemus.

§. CII.

Supra (§. VII) in medium prolata Medici definitio notas tantum enumerabat Medici theoretici, sufficientes ad Medici cognitionem diuinarum perfectionum demonstrandam. Pietas in externis sese exerit actionibus; adeoque iam necesse erit dare Medici practici definitionem.

§. CIII.

Medicus practicus est, qui gaudet habitu regulas medicinae theo-

theoreticæ ipso actu exequendi, quandoque etiam per scientiam suam in foro iustitiam, statusque publici salutem promovendi.

§. CIV.

Atque ita patet Medici duplex officium, clinicum scilicet & forense. *Clinicus* est *Medicus*, si regulas medicinæ ad lectum ægrotantis in actum deducit. *Forensis* est, si secundum scientiam suam iustitia, reique publicæ salus ipsi curæ cordique est.

Forensis medicus communiter appellatur *Physicus*, sive *Physicus ordinarius*.

§. CV.

Pietas medica est habitus Medici determinandi actiones suas per motiua a perfectionibus diuinis desumpta.

§. CVI.

Cum practicus *Medicus* sit & clinicus & forensis (§. CIV), utroque in casu perfectiones diuinæ ipsi inseruire pro motiuis poterunt. Et cum hæc bifariam motiuorum tumentur spartam (§. XCIX), & bifariam tum clinicus, tum forensis *Medicus*, pietati poterit litare.

§. CVII.

Clinici pietatem primum peruestigaturi, officia ipsius lustremus, adjiciamusque motiua, perfectiones diuinas.

§. CVIII.

Medicinam exerciturus artis regularum, quoad ejus fieri potest, optimam acquirere curet cognitionem. Finem sibi ponit sanitatem corporis humani. Iraque medium legitimum & conuenientissimum sperneret, si proletaria tantum imbutus notitia tantæ molis opus aggredi vellet. Summam DEI sapientiam sibi constituat exemplar, cujus consuetudinem, & in re medica obuiam venientem cognouit excellentiam. Deinde quoque iustitiam diuinam veneretur vindicaturam, si illotis manibus,

nibus; remuneraturam, si rite preparatus ad ministeria sanitati præstanda accedat.

§. CIX.

Cauillationibus collegarum, adulationibus teruilibus, aliisque actionibus indignioribus inhiare gratiam ciuium, operam nauare medicam inchoaturus nefas putet; itidem iustitiam diuinam veritus, & bonitati DEI sapientiæque confusus, qui iusto tempore operam suam in emolumentum societatis adhibebit.

§. CX.

Ne exercitatus quidem Medicus, multo minus qui primam manum arti salutari admouit, plurium morbo affectorum in se suscipiat curam, quam quibus rite opitulandis par est. Sapientiam DEI nunquam imitabitur, si non cuius debitum & conueniens præstare auxilium contendat. Rationem insuper hæc in re habeat iustitiæ diuinæ & remunerantis & vindicantis.

§. CXI.

Ne quicquam sibi & opellæ suæ tribuat Medicus. DEI enim sunt vires corporis humani ad sanitatem dirigendæ. DEI sunt vires medicamentorum directioni inserviientes: nec DEI concursus ab ipsa directione Medici abesse potest. Iustus itaque sit Medicus, vt DEus iustus est, ipsique suum tribuat.

§. CXII.

Ne nimium sibi & opellæ suæ fidat Medicus, DEus tantum est omnisciens, omnipotens, summaque sapientia præditus: ipse vero artæ sane cognitionis & iudicii circumscriptus limitibus.

§. CXIII.

Cum nec sibi & opellæ suæ tribuere quicquam, aut fidere nimis possit Medicus (§. CXI. & CXII): palam est, necesse esse, vt ad omniscium, omnipotentem, summe sapientem, & summe bonum fundat preces: huic omnem laborem commendet,

mendet, ipsumque afflictum fiducia in DEum imbuat, & faustum curarum suarum effectum soli DEO adscribat.

§. CXIV.

Cum conuenientius sit sanitati, ipsam conseruare & morbos præcauere, quam restituere eandem, hos pellere; vbi Medico est copia virum velit eligendi, Hygienos potius agat, quam Therapeutes, imitaturus sapientiam DEI, conuenientissima quæque eligentis.

Dolemus hic morem nonnullorum, Medicum demum quærentium, vbi de salute sua desperant; plerorumque, vbi morbus jam ingruit, eum accercentium, rogantes ipsos, neglectum corporis sui, cuius rei sunt ut attendant, & mittant propter diuinam iustitiam.

§. CXV.

Therapeutes adhibeat medicamenta ad pellendum morbum plurimum facientia, sciscitatus singulas morbi affectiones & hortatus omnes afflictos, ne quasdam morbi circumstantias e pudore subtrahant medicantis notitiæ. Nam & hic sapientiam DEI sequi, ipsiusque iustitiam timere debet Medicus.

§. CXVI.

Quia conuenientissima morbo tollendo in censum vocare debet medicus, medicamenta (§. CXV.), ne noua & adhuc haud probata ægrotanti propinet, DEI sapientissimi lecturus vestigia & iustissimi euitaturus vindictam.

§. CXVII.

Si non nouis & adhuc haud probata fidei medicamentis impune uti potest Medicus (§. CXVI.), multo magis sibi caveat, ne affectu quodam abreptus, aut consilio nefando allicitus, plane nocitura corpori ægro ingerat, non medicamina sed venena. Et, si etiam nullius sceleris sui perpetrandi conscientiam timendam videret, omniscientiam iustissimi vindicis vereatur.

D

§. CXVIII.

§. CXVIII.

Ne longius morbum protrahat. Sapientis enim est media fini maxime accommodata adhibere; boni, imperfectiones quam citissime tollere. DEus vero est sapiens; DEus est bonus, & imitandus a Medico.

§. CXIX.

Ne pluribus obruat medicamentis agrotantem, si paucioribus idem finis obtineri potest. Sapientia DEI nihil facit frustra. Parcat in primis sumtibus pauperum, bonitate diuina commotus.

§. CXX.

Eadem bonitate allicitus, vbi & quantum fieri potest, ne crudelis dolorem excitantibus vtatur auxiliis.

§. CXXI.

Interdum sese accommodando desideriis aegroti multum proficit Medicus; vbi itaque ars aliquantum concedit, ne adeo sit durus, ob sapientiam & bonitatem diuinam.

§. CXXII.

In graui & difficilis curationis morbo ne a consultationibus aliorum prudentium Medicorum abstineat, imo & ipse vocare jubeat artis gnaros. Plus indagare ambo poterunt, quam vnus tantum. Sapientiam hac occasione venerabitur & justitiam diuinam.

§. CXXIII.

Ne tamen hoc in casu autoritati aut alii prajudicio plus tribuat, quam rationi. Hoc enim non esset sapientis & imitatoris DEI.

§. CXXIV.

Ne sit adeo proclinis in prognoses faciendas, habita ratione angustorum sane prajscientiæ suæ cancellorum. Solus DEus, est omniscius. Attamen prudenter & spem & animum addere aegris potest, quo ipso sibi plus agrotantis fiduciæ conciliabit &
ita

ita fini suo, sanitati scilicet conferendæ semper propius accedet, idque propter sapientiam DEI imitandam.

§. CXXV.

Sanitatem vero, præcipue in morbis grauioribus, ne certo promittat: quoniam securitati forsân improbi hominis eo ipsâ puluinar substerneret, & aliquando ipsâ per Medicum temere prædicentem perderetur anima. Quid autem hoc de facinore iustissimus? Mortem vero certam prædicere obligatum se putet, sed id prudenter, ne eo ipsâ illam acceleret, & adstantibus lecto quandoque solum, vt isti de anima morituri solliciti esse possint. Ita perfectionem conferet agroto secundum bonitatem diuinam, & iustitiæ diuinæ sibi procurabit munera, vindictam declinabit.

§. CXXVI.

Ceterum fando, consolando & omnia, quæ ad scopum suum collimare censet, exequendo, nunquam desistat Medicus, posita sibi ob oculos sapientia diuina.

§. CXXVII.

Sostro erogato, ne auaritiæ scelus præ se ferat, si id aliquo tantum modo laborem compensat, contentus sit, & pleniorum curæ suæ remunerationem a DEO iustissimo & summe bono certo expectet. Nec pauperibus opem suam deneget, eodem ex argumento. Quia DEUS summe bonus, idemque & iustissimus est: ejus sotrum longissime superabit ditiorum quorumcunque elargitiones maximas.

§. CXXVIII.

Perspectis itaque Medici clinici muneribus præcipuis, & additis perfectionibus easdem determinantibus diuinis, jam eodem fine officia Medici forensis attingamus.

§. CXXIX.

Medici forensis officia dispesci possunt in ea, quibus iustitiam

tiam promouet; & illa quibus salutem procurat publicam (ſ. CIV.). Vtrisque ſua reſpdebunt attributa diuina, bifariam pro motiuis conſiderata (ſ. XCVIII. XCIX).

§. CXXX.

Deponere vel renunciare Medicis eſt, iudicium ferre de caſibus forenſibus, qui ipſorum ſubſunt poteſtati.

Deponunt vel renunciant Medici, vbi de lethalitate vulnerum, de morte ipſa violenter illata &c. iudicium ferunt.

§. CXXXI.

Quoniam hæc deponendi ſcientia & regulas medicinae theoreticæ rite perſpectas, & experientiam ſatis probatam poſtulat; ideo & regularum medicarum & experientiae rite inſtituendæ & jam jam inſtitutarum experientiarum plurium notitia ſufficienti imbutus ſit Medicus, cui deponendi laborem aggredi mens eſt. Hoc tantum modo ſapientiam diuinam ſequi, & iuſtitiam remunerantem ſibi reddere propitiam, vindicantem cuitare poterit.

§. CXXXII.

Secundum conſcientiam deponat iudicium Medicus, omniſcientia & iuſtitia commotus diuina.

§. CXXXIII.

Si non certum, probabile ſaltem ferat iudicium Medicus, iuris peritis relicturus veritatis, quæ locum jam habet, perſeruationem & euictionem. Quantum poteſt, proſit hæc in re ſtatui publico, obligatus ad id diuina bonitate & ſapientia.

§. CXXXIV.

Iuſtitiam diuinam veritus ſuspendat etiam aliquando in caſu difficiliori iudicium, donec in mentem vocandi circumſtantias omnes requiſitas ipſi eſt poteſtas.

§. CXXXV.

§. CXXXV.

Circumspecte itaque & prameditato deponat Medicus forensis, addatque renunciacioni suæ perspicuas semper rationes, terminis, iudicibus haud ignotis, ubique adhibitis; quo pro re cognita administrare ipsi possint iustitiam. Atque hic iterum iustitiam diuinam & sapientiam expendat, timeatque.

§. CXXXVI.

Per memorata officia iustitiæ satisfacit forensis Medicus, per sequentia curam agat salutis status publici.

§. CXXXVII.

Prospiciat reipublicæ bonis semper Chirurgis, exercitatisque Pharmacopolis, ob bonitatem diuinam, quæcunque bona conferentem cuiunque; & sapientiam diuinam, media conuenientissima fini preparantem.

§. CXXXVIII.

Officinas Pharmacopæorum ad tempus constitutum visitet, ne medicamenta negligenter tractata edantur, ne vel ipsa medicamenta indolis sint prauæ, & potius veneni effecta habeant, quam medicamenti: hac ratione conuenientissima sanitati obrinendæ adhibiturus media, propter sapientiam diuinam.

§. CXXXIX.

Quia ipse annuente loci Magistratu inhibere potest, ne concedat ulli, præter rerum medicarum satis perito & indefesso medicinæ cultori, exercere curas medicas, siue ille sit Chirurgus, siue Pharmacopola, siue alius quisquam lucro inhians. Quippe qui per homicidia vel ad minimum sanitatis integræ destructiones, mortem accelerantes, victum quaritant indignissimum. Nec est, quod vnquam expectare possis ab empirico tali indocto, & messem alienam in fausto omine inuadente, nisi tristitia hæc temeritatis & ignorantia specimina, quæ ruinam ciuium, eorumque salutis certissimam portendunt. Per-

D 3

pendat

dendat itaque Physicus ordinarius iustitiam diuinam, vereatur vindicaturam omnem negligentiam: confidat remuneratura, si data sibi autoritate saluti proficit publica.

§. CXL.

Eadem diuina iustitia ipsi calcar sit ad eliminanda omnia e republica & esculenta & potulenta, aliaque, quæ vel ingesta corpori nocere, vel plane aëre infecto epidemicos & pestilentiales morbos in regionem, ciuitatemque possunt introducere.

§. CXLI.

Taceo reliqua officia, vbi attributa diuina vario adhuc modo esse possunt motiua agendorum omittendorum. Relinquo hæc cuiilibet pie medicinam facienti. Voluntatem saltem DEI perfectissimam, ceu attributum illius inter primaria numerandum, pro motiua adhuc sisto actionum, quas ius naturæ a Medico postulat, & quas intima jam moralitas commendat, perpetrandarum omnium.

§. CXLII.

Ex his itaque pertractatis palam est, tantum abesse, ut *Religio Medici* pessima aut nulla culpari possit, ut potius rationi sibi relictae *conuenientissima* sit censenda. Vniuersalioribus enim de DEO, DEIque maiestate philosophorum positionibus superaddit Medicus singularia in quouis sibi subiecto indiuiduo reperiunda Diuinæ maiestatis argumenta, eo magis ad conuictionem facientia, quo plura ejusdem perspicacitæ, ejusdemque roboris se invicem comitantur. Et cum viua cognitio DEI, diuinarumque perfectionum, qualis vtiq; Medico præsertim suppetit (per demonstr.), animum non possit non impellere ad agendum omnia, quæ ipse vult, quæque ipsius perfectiones manifestant quam latissime: certum est, & *pietatem Medici* omni alii pietati naturali *palnam dubiam reddere.*

§. CXLIII.

§. CXLIII.

Optima cum ita potius, quam pessima, nuncupanda sit Religio Medici naturalis (§. CXLII): faciliorem etiam aperiet accessum ad Religionem reuelatam. Quia scilicet animum Medici instruet, ad assensum doctrinæ lubentissime dandum, quæ perfectiones has diutinas eminentius longe in fastigium tollit, adeoque valentiora agendorum omittendorumue largitur motiua. Quo vero altius effertur DEI maiestas Religione Medici ex reuelatione hausta: eo & hæc longius antecellet Religionem Medici naturalem, cujus in præcedentibus dare rudimenta, nobis tantum erat animus.

§. CXLIV.

Colophonem addimus opellæ nostræ, Numen venerantes Supremum, pro nauato clementer nobis auxilio. Illudque ardentissimis flagitamus precibus, studiis nostris porro præsit, adsistat nobis iter parantibus, quorsumcunque gradum protulerimus, & aliquando efficiat sua gratia, vt pii, vt religiosi Medici pro virili adimpleamus officia. Sit TIBI, summe DEVS, in æternum Laus, Honor & Gloria.

CHRISTIANO SENDELIO

Filio suo dilectissimo

S. P. D.

NATHANAEL SENDEL D.

Sacr. Reg. Maj. Polon. Aulae Medicus & Physicus ordin.
Reipublicæ Elbingensis.

Ex quo ante hos viginti annos, & quod excurrit, te cœlitus mihi datum Filium vniis meis amplecti, atque exo-seculari licuit, ocyus in id incubui sedulo, vt cœlo dignum educarem, cœlo aliquando retradendum. Sacro itaque Baptismatis fonte, qui via ad Cœlum est, Ecclesiæ inferus, nomen Christiani reportasti tempore illo, quo Natalem JESU
CHRISTI

CHRISTI feriabatur Orbis Christianus. Nomen adeo ut haberes & omen, rotus in vocis habebam. Deinde vt caelum DEI PATRIS Cœlestis cultum ageres ad Legem & Testimonium, curavi diligenter Pater, lacrymas quidem inter atque suspiria. Infanti propterea, & puero, & adolescenti Doctrina cœlestis instillata est, medias inter scientias mundanas. Bellum enim verarumque connubium quis negauerit? Nec ommissa monita, vt doctrina simul vitæ esset regula, cum præsentis sæculi amor in Pietatem fere algere videatur, ni penitus e plurimorum animis sit eradicata. Inter alias vero scientias ad principem illam, & fontem caterarum, Naturalem scilicet, manu duxi mea. Enata inde speciminis loco oratio tua est, de scientia Naturali, DEVM commonstrante, non negante, quam valedicens patrio Athenæo publice recitasti. Ast non leuiter illam, canis ad Nilum instar, degustandam, sed quantum fieri potest, exhaustandam, monui. Siquidem parua hujus cognitio, monente Magno olim Angliæ Procancellario Bacone de Verulamio ad Atheismum viam sternere, altior vero illa ad Religionem circumagere valet. *Acquiescit* nempe ex sententia Incomparabilis Viri, *intellectus humanus, dum obiter causas secundas intuetur sparsas, nec vtrius penetrat; cum catenam vero earum, connexarum inter se, & confederatarum, contemplari pergit, ad Prouidentiam & Deitatem confugere cogitur.* Talem te volui & edocui præsentem, talem te manturum speravi absentem. Neque, quæ est solius DEI Gratia, spes me fecellit, aut inanis lactauit, vt oleum & operam me perdidisse, conqueri debeam. Loquuntur namque id, si vel ipse decenter sileo, rerum testimonia. Loquuntur Professores & Gamalielees ad quorum pedes sedisti hæctenus. Loquuntur Patroni & Mæcenates tibi bene cupientes. Loquuntur Beneficia indulgentissimi Senatus Gedanensis, tibi benignissime exhibita. Loquitur denique scriptum, nuper admodum publicæ luci expositum, in quo juvenis discens, annorum octodecim (hoc enim tempore a te inceptus labor,) scientiæ Naturalis dogmata jamjam etiam docendo aliis exponis, Physicæque Pii partes

VD
18

ULB Halle

002 713 802

3

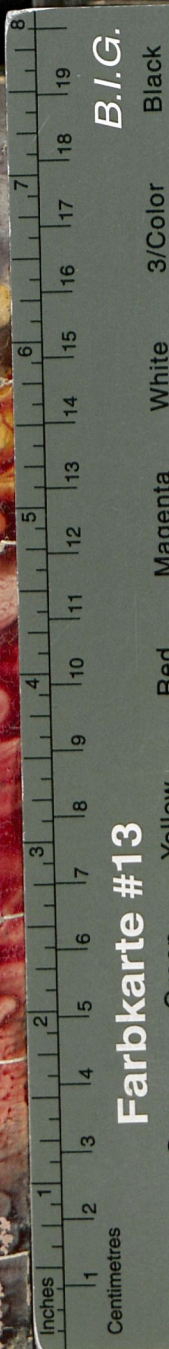
56,

Schluss fehlt!]

27.
5

Q. D. B. V.
DE

IGIONE EDICI

1740/1.

PRAESIDE

AMO KVLMO

PHYSICO ORD. MEDIC. ET PHIL.
STRI GYMN. GEDAN. ACADEM.
E PVBL. ACADEM. IMP. NATVR.
ET SOCIET. REG. SCIENTIAR.
ROLINENS. SODALE

TORIO MAXIMO

CXL. IPSIS CAL. SEPTEMBR.

ORIS CONSVETIS

DISPVTABIT

OR ET RESPONDENS

VS SENDEL, ELBING.

LVMN. VOEGEDING.

GEDANI,

JOHANNIS SCHREIBERI, SENATVS

THENÆI TYPOGRAPHI.